

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

testpapers.co.za

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN
NOVEMBER 2019
GRAAD 11

REKENINGKUNDE
VRAESTEL 1

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

13 bladsye, 1 formuleblad en 'n antwoordboek van 8 bladsye

INSTRUKSIES EN INLIGTING:

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig na.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Gebruik 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar.
5. Gebruik 'n donker potlood of blou ink om die vrae te beantwoord.
6. Alle bewerkings moet tot EEN desimale punt getoon word, waar van toepassing.
7. Skryf netjies en leesbaar.
8. Gebruik die aangehegte formuleblad.

Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n gids wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE hiervan af te wyk nie.

VRAAG 1: 36 punte; 30 minute	
Onderwerp van die vraag	Hierdie vraag integreer
Konsepte en Inkomstestaat	Konsepte Inkomstestaat

VRAAG 2: 48 punte; 38 minute	
Onderwerp van die vraag	Hierdie vraag integreer
Konsepte en Tasbare Bates	Konsepte Tasbare Bates Etiek

VRAAG 3: 38 punte; 30 minute	
Onderwerp van die vraag	Hierdie vraag integreer
Vennootskappe	Notas tot die Balansstaat Balansstaat

VRAAG 4: 28 punte; 22 minute	
Onderwerp van die vraag	Hierdie vraag integreer
Vennootskappe	Ontleding en vertolking van finansiële inligting van vennootskappe

VRAAG 1: KONSEPTE EN INKOMSTESTAAT**(36 punte; 30 minute)****1.1 KONSEPTE**

Dui aan waar ELKEEN van die volgende items in die finansiële state geplaas sal word deur 'n term uit die onderstaande lys te kies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.4) in die ANTWOORDBOEK neer.

Nie-bedryfslaste; bedryfsinkomste; bedryfslaste; bedryfsbates;
bedryfsuitgawes

1.1.1	Handels en ander betaalbares	(1)
1.1.2	Verlies met verkoop van 'n bate	(1)
1.1.3	Verbandlening betaalbaar oor 10 jaar	(1)
1.1.4	Handelsvoorraadsurplus	(1)

1.2 INKOMSTESTAAT**MADUNA HANDELAARS**

Die onderstaande inligting is 'n uittreksel uit die boeke van Maduna Handelaars. Hulle finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2019.

GEVRA:

Stel die Inkomstestaat op vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2019. (32)

MADUNA HANDELAARS**UITTREKSEL UIT DIE VOOR-AANSUIWERINGSPROEFBALANS
OP 28 FEBRUARIE 2019**

Balansstaatafdeling	Debiet	Krediet
Lening: Bank van Tshwane		180 000
Vaste Deposito: Mzansi Bank (8 % p.j.)	120 000	
Handelsvoorraad	68 000	
Debiteurekontrole	55 000	
Voorsiening vir oninbare skulde		2 600
Bank	61 500	
Nominale-rekeninge afdeling		
Verkope		800 000
Koste van verkope	390 000	
Debiteure-afslag	14 600	
Huurinkomste		42 000
Salarisse en lone	150 000	
Werkgewersbydrae	10 200	
Oninbare skulde	3 600	
Korting toegestaan	530	
Telefoon	6 300	
Versekering	9 800	
Verpakkingsmateriaal	8 305	
Bankkoste	748	
Rente op vaste deposito		8 800

AANSUIWERINGS EN ADDISIONELE INLIGTING

- Op 27 Februarie 2019 het 'n debiteur, L. Mogashoa, goedere teruggestuur met 'n verkoopprijs van R4 500, die kosprijs is R2 500. 'n Kredietnota is uitgereik, maar hierdie transaksie is nog nie aangeteken nie.
- Op 28 Februarie 2019 het 'n fisiese voorraadopname die volgende getoon:
 - Handelsvoorraad R66 400
 - Verpakkingsmateriaal R2 300
- 'n Huurder het huur betaal tot 31 Maart 2019. Die huur is vanaf 1 Junie 2018 met 10% verhoog.
- Voorsiening vir oninbare skulde moet verminder word met R400.
- Versekering sluit 'n premie van R2 800 in, wat betaal is vir die periode 1 November 2018 tot 30 Junie 2019.
- R. Mogale is uitgelaat uit die Salarisjoernaal vir 28 Februarie 2019

Netto Salaris	Pensioenfonds aftrekking	Werkgewers-bydraes	Bruto Salaris
?	R960	R320	?

LET WEL: Die pensioenfonds-aftrekking beloop 8% van die bruto salaris.

- Leningstaat soos ontvang van die Bank van Tshwane.

Saldo op 1 Maart 2018	R 260 000
Rente gekapitaliseer	?
Terugbetalings gedurende die jaar, rente ingesluit	80 000
Saldo op 28 Februarie 2019	205 000

- Waardevermindering op tasbare bates vir die jaar beloop R18 000.
- Rente op die vaste deposito vir Februarie 2019 is nog nie aangeteken nie. Rente op die vaste deposito is nie gekapitaliseer nie.

VRAAG 2: KONSEPTE, VASTE BATES EN ETIEK (48 punte; 38 minute)**2.1 KONSEPTE**

Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommer (2.1.1 tot 2.1.5), neer.

- 2.1.1 Waardevermindering op tasbare bates beïnvloed die kontantvloei van die besigheid. (1)
- 2.1.2 Bates word teen hulle oorspronklike aankoopprys in die rekords van die onderneming aangeteken. (1)
- 2.1.3 Een bateregister moet opgestel word vir al die tasbare bates wat die onderneming besit. (1)
- 2.1.4 Die waarde van grond en geboue word volgens die kosprysmetode verminder. (1)
- 2.1.5 Opgehoopte waardevermindering word beskou as 'n negatiewe bate. (1)

2.2 TASBARE BATE NOTA

Die volgende inligting is 'n uittreksel uit die rekords van Majoro Handelaars vir die finansiële jaar geëindig op 31 Desember 2018. Die besigheid word besit deur die broers, Peter en Joe Majoro.

GEVRA:

- 2.2.1 Die vaste / tasbare bate nota op 31 Desember 2018. (40)
- 2.2.2 Peter Majoro is nie gelukkig dat sy broer, Joe Majoro, die ou toerusting teen 'n bedrag wat laer is as die drawaarde van die onderneming gekoop het nie. Gee EEN rede waarom hy ongelukkig is oor hierdie transaksie en voorsien berekeninge / syfers om jou antwoord te motiveer. (3)

LET WEL: Toon die bewerkings in die afdeling soos voorsien in die ANTWOORDBOEK.

INLIGTING:**A. UITTREKSEL UIT DIE NA-AANSUIWERINGS PROEFBALANS OP 31 DESEMBER 2017**

Voertuie	R90 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	?
Toerusting teen kosprys	R26 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	R7 200

B. Die volgende bates is aangekoop gedurende die huidige jaar (2018):

Voertuie (kontant aangekoop op 30 September 2018)	?
Toerusting (kontant aangekoop op 1 Junie 2018)	R2 000
Toerusting (aangekoop op krediet op 1 Junie 2018)	R25 000

C. Addisionele inligting wat in aanmerking geneem moet word:**(a) Voertuie:**

- 'n Voertuig vir R90 000 is op 30 Junie 2016 aangekoop.
- 'n Tweedehandse voertuig is aangekoop op 30 September 2018.
- Geen voertuie is gedurende die huidige periode verkoop nie.
- Waardevermindering op voertuie word teen 20% p.j. bereken op die drawaarde.
- Die saldo van die opgehoopte waardevermindering op voertuie, na inagneming van bogenoemde, is op 31 Desember 2018 as R40 060 bereken.
- Waardevermindering vir die huidige jaar is nog nie bereken nie.

(b) Toerusting:

- Op 31 Mei 2018 het Joe Majoro verouderde toerusting (kosprys R2 400) teen 'n verlies van R500 van die onderneming gekoop.
 - Die boekwaarde van die ou toerusting is R840 aan die begin van die huidige jaar.
 - Aankope van nuwe toerusting op 1 Junie is soos volg:
 - Toerusting op krediet aangekoop teen 'n kosprys van R25 000.
 - Addisionele toerusting is kontant aangekoop op dieselfde dag.
- [Sien inligting B]**
- Teen jaar-einde op 31 Desember 2018, is R9 000 vir toerusting steeds verskuldig.
 - Waardevermindering op toerusting word bereken teen 10% p.j. op die kosprys.

VRAAG 3: FINANSIËLE STATE VAN 'N VENNOOTSKAP**(38 punte; 30 minute)****SAPA HANDELAARS**

Die onderstaande inligting het betrekking op SAPA Handelaars, met vennote S. Saul en S. Paul. Die finansiële periode eindig op 28 Februarie 2019 en die besigheid maak gebruik van 'n winsopslag van 60% op die kosprys.

GEVRA:

Voltooi die volgende rekords vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2019:

3.1 Balansstaat (toon bewerkings) (20)

3.2 Lopende- / privaatrekening nota (18)

INLIGTING:**SAPA HANDELAARS****UITTREKSEL UIT DIE PROEFBALANS VAN SAPA HANDELAARS OP 28 FEBRUARIE 2019**

Balansstaatrekeninge	Fol.	Debiet	Krediet
Kapitaal: S. Saul			216 000
Kapitaal: S. Paul			180 000
Onttrekkings: S. Saul		80 120	
Onttrekkings: S. Paul		90 520	
Privaatrekening: S. Saul			4 201
Privaatrekening: S. Paul			4 504
Grond en geboue		340 000	
Handelsvoorraad		40 500	
Bank		22 210	
Krediteurekontrole			25 491
Vaste deposito: AB Bank		77 000	
Nominale rekeninge:			
Skryfbehoeftes		1 962	
Huurinkomste			15 400
Herstelwerk		1 386	
Telefoon		5 120	
Oninbare skulde ingevorder			2 246
Versekering		4 772	

AANSUIWERINGS EN ADDISIONELE INLIGTING:

- (a) Vennoot S. Saul neem voor die voorraadopname goedere met 'n verkoopsprys van R1 920. Die transaksie is nog nie aangeteken nie.
- (b) Handelsvoorraad is aan R. Viljoen verkoop op 27 Februarie 2019 vir R1 080, die kosprys beloop R940. Al die nodige dokumente is voltooi en aangeteken. R. Viljoen het nog nie die goedere kom afhaal nie.
- (c) Voorraadvoorhande:
• Handelsvoorraad	R39 900
• Skryfbehoeftes	R101
- (d) 'n Faktuur is van H&H Motors ontvang vir herstelwerk aan 'n voertuig, R670. Hierdie bedrag is nog nie betaal nie.
- (e) 'n Gedeelte van die gebou word sedert 1 Mei 2018 uitverhuur. Die huur vir Maart 2019 is reeds ontvang en aangeteken.
- (f) Die Vaste Deposito van R5 000 sal binne die volgende 4 maande verval.
- (g) **Verdeling van wins:**
- Die vennote is geregtig op rente op kapitaal teen 15% per jaar.
 - Elk van die vennote is geregtig op 'n salaris van R7 800 per maand.
 - Vennoot S. Saul ontvang 'n bonus van R4 000.
 - Die oorblywende wins / verlies moet gelykop tussen die vennote verdeel word.
- (h) Die netto wins vir die jaar is R251 860.

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE**(28 punte; 22 minute)**

Die onderstaande inligting is 'n uittreksel uit die Finansiële State van twee klerewinkels. Die finansiële periode eindig op 28 Februarie 2019. Die twee eienaars oorweeg dit om in die volgende finansiële jaar 'n vennootskap te stig.

GEVRA:

4.1 Bereken die volgende aanwysers vir 28 Februarie 2019:

4.1.1 Clyde se bedryfskapitaalverhouding. (3)

4.1.2 Bonny se voorraadomsigting. (4)

4.1.3 Clyde se gemiddelde debiteure-invorderingstermyn. (5)

4.1.4 Die opbrengs op die gemiddelde ekwiteit van Bonny se Klerewinkel. (5)

4.2 Beantwoord die volgende vrae deur syfers en finansiële aanwysers aan te haal.

4.2.1 Vergelyk en lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die twee besighede, haal TWEE finansiële aanwysers aan. (8)

4.2.2 Met verwysing na die opbrengskoers op eienaarsbelang, dink jy dat Bonny's Klerewinkel 'n goeie besluit neem om saam met Clyde te werk?
Gee EEN punt van advies. (3)

INLIGTING:**A. Agtergrond van die twee besighede****Bonny se Klerewinkel**

Bonny' het haar klerewinkel 5 jaar gelede begin. Haar doelwit is om klere van goeie gehalte teen 'n bekostigbare prys te lewer. Sy is passievol daarvoor om goeie diens te lewer en is bekwaam en hardwerkend. Sy het 'n rekeningkundige kwalifikasie en behartig self die aankope, bestuur en administrasie van die winkel. Sy het slegs een verkoopspersoon aangestel om haar te help.

Clyde se Boetiek

Clyde het haar boetiek 3 jaar gelede begin. Sy het na skool 'n kursus in klereontwerp gedoen en is passievol oor kleurvolle, modieuse klere. Sy is lief vir mense en kuier graag oral in die dorp rond sodat sy op hoogte kan bly van die nuutste tendense en modeneigings. Sy is nie baie gedissiplineerd nie en moes ander mense aanstel om die administrasie- en boekhouwerk vir haar te doen.

B. UITTREKSEL UIT DIE INKOMSTESTATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019

	Bonny se Klerewinkel	Clyde se Boetiek
Verkope	1 950 000	2 500 000
Koste van verkope	(1 300 000)	(1 250 000)
Bruto wins	650 000	1 250 000
Bedryfsuitgawes	(450 000)	(700 000)
Bedryfswins	200 000	550 000
Rente-uitgawe	-	(35 000)
Netto wins	200 000	515 000

C. BALANSSTATE OP 28 FEBRUARIE 2019

	Bonny se Klerewinkel	Clyde se Boetiek
BATES		
Nie-bedryfsbates	255 000	1 520 000
Bedryfsbates	290 000	590 000
Voorraad (slegs handelsvoorraad)	150 000	245 000
Handels- en ander ontvangbare bedrae	90 000	344 000
Kontant en kontantekwivalente	50 000	1 000
Totale Bates	545 000	2 110 000
EKWITEIT EN LASTE		
Eienaarsbelang / -ekwiteit	405 000	1 390 000
Kapitaal	385 000	1 425 000
Netto wins	200 000	515 000
Onttrekkings	(180 000)	(550 000)
Nie-bedryfslaste	-	350 000
Verbandlening (10% p.j.)	-	350 000
Bedryfslaste	140 000	370 000
Handels- en ander betaalbare bedrae	140 000	295 000
Oortrokke bank	-	75 000
Totale Ekwiteit en Laste	545 000	2 110 000

D. Die volgende inligting kom uit die twee stelle finansiële state vir Februarie 2019:

FINANSIËLE AANWYSERS		Bonny se Klerewinkel	Clyde se Boetiek
1.	Bruto wins as 'n persentasie van koste van verkope	50%	100%
2.	Bruto wins as persentasie van verkope	33 $\frac{1}{3}$ %	50%
3.	Bedryfsuitgawes as 'n persentasie van verkope	23,1%	28%
4.	Netto wins as 'n persentasie van verkope	10,3%	20,6%
5.	Opbrengs op gemiddelde eienaarsbelang / ekwiteit	?	36,6%
6.	Graad van solvensie	3,9 : 1	3 : 1
7.	Bedryfskapitaalverhouding	2,1 : 1	?
8.	Vuurproefverhouding	1 : 1	0,9 : 1
9.	Voorraadomsetsnelheid	?	5,5 keer
10.	Voorraadhouingstydperk	39 dae	66 dae
11.	Gemiddelde debiteure-invorderingstermyn	26 dae	?
12.	Gemiddelde krediteurebetalingstermyn	58 dae	90 dae
13.	Skuld : Ekwiteitsverhouding	0	0,25 : 1

E. SALDO'S EN TOTALE OP 28 FEBRUARIE 2018

	Bonny se Klerewinkel	Clyde se Boetiek
Handelsvoorraad	R130 000	R210 000
Debiteuresaldo	R95 000	R310 000
Eienaarsbelang / Ekwiteit	R385 000	R388 000
Kredietverkope (inligting is ook van toepassing op die huidige jaar)	50%	80%

28

TOTAAL: 150

FORMULEBLAD: GRAAD 11

Bedryfsbates - Bedryfslaste	$\frac{\text{Gemiddelde Krediteure}}{\text{Krediet aankope}} \times \frac{365}{1}$
Totale bates : Totale laste	Nie-bedryfslaste : Eienaarsbelang
$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde voorraad}}$	$\frac{\text{Handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Krediet verkope}} \times \frac{365}{1}$	Bedryfsbates : Bedryfslaste
Bedryfsbates – voorraad : Bedryfslaste	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Gemiddelde eienaarsbelang}} \times \frac{100}{1}$

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN
NOVEMBER 2019
GRAAD 11

REKENINGKUNDE
VRAESTEL 1
ANTWOORDBOEK

NAAM VAN LEERDER: _____

VRAAG	PUNTE	PUNT BEHAAL	MODERERING
1	36		
2	48		
3	38		
4	28		
TOTAAL	150		

8 bladsye

VRAAG 1; KONSEPTE EN INKOMSTESTAAT

1.1

KONSEPTE

1.1.1	
1.1.2	
1.1.3	
1.1.4	

4

**1.2 MADUNA HANDELAARS
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019**

Verkope (800 000		
Koste van verkope		
Bruto wins		
Ander Bedryfsinkomste		
Bruto Bedryfsinkomste		
Bedryfsuitgawes		
Werkgewersbydrae		10 520
Oninbare skulde		3 600
Korting toegestaan		530
Telefoon		6 300
Salarisse en lone		
Bankkoste		
Versekering		
Bedryfswins		
Rente inkomste		9 600
Wins voor Rente Uitgawe		
Rente uitgawe		
Netto Wins vir die jaar		

32

Totale punte

36

VRAAG 2: KONSEPTE, TASBARE BATES EN ETIEK

2.1

KONSEPTE

2.1.1	
2.1.2	
2.1.3	
2.1.4	
2.1.5	

5

2.2.1 NOTA TOT DIE FINANSIËLE STATE OP 31 DESEMBER 2018**TASBARE BATES**

	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die jaar		
Kosprys		26 000
Opgehoopte waardevermindering		
Bewegings:		
Byvoegings teen kosprys		
Bateverkope teen drawaarde		
Waardevermindering		
Drawaarde aan die einde van die jaar		
Kosprys		50 600
Opgehoopte waardevermindering	(40 060)	

40

VOERTUIE**Waardevermindering vir ou voertuie****Waardevermindering vir die jaar****Waardevermindering vir die nuwe voertuig****Kosprys van die nuwe voertuig**

TOERUSTING**Waardevermindering****Nuut****Bate verkoop****Ou bate****Drawaarde van die bate verkoop****Opgehoopte waardevermindering aan die einde van die jaar:**

7 200

2.2.2 Peter Majoro is nie gelukkig dat sy broer, Joe Majoro, die ou toerusting teen 'n bedrag wat laer is as die drawaarde van die onderneming gekoop het nie. Gee EEN rede waarom hy ongelukkig is oor hierdie transaksie en voorsien berekeninge / syfers om jou antwoord te motiveer.

3

Totale punte**48**

VRAAG 3: LOPENDE-/PRIVAATREKENING NOTA EN BALANSSTAAT**3.1 SAPA HANDELAARS
BALANSSTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019**

	Notas	R
BATES		
Nie-Bedryfsbates		
Vaste bates		423 810
Bedryfsbates		
Voorraad		
Handels en ander ontvangbares		10 205
Kontant en kontantekwivalente		
TOTALE BATES		
EKWITEIT EN LASTE		
Ekwiteit		
Kapitaal		
Nie-Bedryfslaste		60 000
Langtermynlening		60 000
Bedryfslaste		
Handel en ander betaalbares (25 491		
TOTALE EKWITEIT EN LASTE		

20

**3.2 LOPENDE- / PRIVAATREKENING NOTA VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2019**

	S. Saul	P. Paul
Netto wins soos per Inkomstaat		
Vennote se salarisse		
Rente op kapitaal		
Vennoot se bonus		
Primêre verdeling van die wins		
Finale verdeling van die wins		
Onttrekkings		
Behoue inkomste vir die jaar		
Behoue inkomste aan die begin van die jaar		
Behoue inkomste aan die einde van die jaar	53 511	35 214

18

Totale punte

38

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

4.1	Bereken die volgende aanwysers vir 28 Februarie 2019:							
4.1.1	Clyde se bedryfskapitaalverhouding.	3						
4.1.2	Bonny se voorraadomsetsnelheid.	4						
4.1.3	Clyde se gemiddelde debiteure-invorderingstermyn.	5						
4.1.4	Die opbrengs op die gemiddelde ekwiteit van Bonny se Klerewinkel.	5						
4.2.1	Vergelyk en lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die twee besighede, haal TWEE finansiële aanwysers aan.	8						
	<table><tr><th>Aanwysers</th><th>Vergelyking van Bonny en Clyde se Winkels</th></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> Verduideliking • •	Aanwysers	Vergelyking van Bonny en Clyde se Winkels					
Aanwysers	Vergelyking van Bonny en Clyde se Winkels							

4.2.2	Met verwysing na die opbrengskoers op eienaarsbelang, dink jy dat Bonny's Klerewinkel 'n goeie besluit neem om saam met Clyde te werk? Gee EEN punt van advies.	3
	Verduideliking Advies	

Totale punte
28

TOTAAL: 150

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN
NOVEMBER 2019
GRAAD 11

REKENINGKUNDE
VRAESTEL 1
NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek en ten minste een deel moet korrek wees voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet 'n +, -, x, ÷, wees of per kandidaat se antwoord.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is - hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☐.
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing / aanbieding.

8 bladsye

VRAAG 1: KONSEPTE EN INKOMSTESTAAT

1.1

KONSEPTE

1.1.1	Bedryfslaste	✓
1.1.2	Bedryfsuitgawes	✓
1.1.3	Nie-bedryfslaste	✓
1.1.4	Bedryfsinkomste	✓

4

1.2 MADUNA HANDELAARS**INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019**

Verkope (800 000 – 14 600✓ - 4 500✓)	een deel korrek	✓	780 900
Koste van verkope (390 000 - 2 500)	een deel korrek	✓✓	(387 500)
Bruto wins	kontroleer bewerking	✓	393 400
Ander Bedryfsinkomste			39 100
Huurinkomste (42 000✓ - 3 300✓ ✓)	een deel korrek	✓	38 700
Voorsiening vir oninbare skulde- answ.		✓	400
Bruto Bedryfsinkomste	kontroleer bewerking	✓	354 300
Bedryfsuitgawes	kontroleer bewerking	✓	(220 203)
Werkgewersbydrae			10 520
Oninbare skulde			3 600
Korting toegestaan			530
Telefoon			6 300
Salarisse en lone (150 000 +12 000✓✓)		✓	162 000
Bankkoste		✓	748
Versekering (9 800 -1 400✓✓)	een deel korrek	✓	8 400
Verpakkingsmateriaal (8 305 -2 300)		✓✓	6 005
Handelsvoorraadtekort (68 000 +2 500 -66 400)		✓✓✓	4 100
Waardevermindering		✓	18 000
Bedryfswins		✓	134 097
Rente inkomste		✓	9 600
Wins voor Rente Uitgawe		✓	143 697
Rente uitgawe (205 000+ 8 000-260 000)		✓✓	(25 000)
Netto wins vir die jaar	kontroleer bewerking	✓	118 697

32

Totale punte**36**

VRAAG 2: KONSEPTE EN TASBARE BATES EN ETIEK

2.1

KONSEPTE

2.1.1	Onwaar	✓
2.1.2	Waar	✓
2.1.3	Onwaar	✓
2.1.4	Onwaar	✓
2.1.5	Waar	✓

5

2.2.1 NOTA TOT FINANSIËLE STATE OP 31 DESEMBER 2018**TASBARE BATES**

	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die jaar	✓64 800	✓18 800
Kosprys	✓90 000	26 000
Opgehoopte waardevermindering	✓✓✓✓✓ (25 200)	✓ (7 200)
Bewegings:	23 140	22 225
Byvoegings teen kosprys (sien punte-toekenning hieronder)	✓✓✓✓✓38 000	✓✓27 000
Bateverkope teen drawaarde	-	5 punte, sien onderstaande (740)
Waardevermindering (40 060✓ - 25 200✓*)	✓ (14 860)	11 punte, sien onderstaande (4 035)
Drawaarde aan die einde van die jaar	✓ 87 940	✓ 41 025
Kosprys	✓128 000	50 600
Opgehoopte waardevermindering	(40 060)	3 punte, sien onderstaande (9 575)

40

✓*sien opgehoopte waardevermindering aan die begin

VOERTUIG**Waardevermindering vir ou voertuig**

$$\mathbf{2016} \quad 90\,000 \times 20\% \times 6/12 \checkmark = 9\,000 \checkmark$$

$$\mathbf{2017} \quad 81\,000 \checkmark \times 20\% = 16\,200 \checkmark$$

$$\underline{90\,000 - 9\,000} \quad \underline{25\,200 \checkmark}$$

Opg. W/V op 1 Jan 2018

$$\mathbf{2018} \quad 64\,800 \checkmark \times 20\% = 12\,960 \checkmark$$

$$\underline{90\,000 - 9\,000 - 16\,200}$$

Waardevermindering vir die huidige jaar

Waardevermindering vir die jaar

$$40\,060 - 25\,200 = 14\,860$$

Waardevermindering vir nuwe voertuig

$$14\,860 - 12\,960 = 1\,900$$

Kosprys van nuwe voertuig

$$x \times 20\% \checkmark \times \frac{3 \checkmark}{12} = 1900 \checkmark$$

OF

$$1\,900 \checkmark \times 12/3 \checkmark \div 20\% \checkmark = 38\,000 \checkmark$$

$$\frac{0,05}{0,05} x = \frac{1900}{0,05}$$

$$x = 38\,000 \checkmark$$

TOERUSTING			
Waardevermindering			
Nuut	$27\,000 \checkmark \checkmark \times 10\% \times 7/12 \checkmark$ (25 000 een punt + 2 000 een punt)	$= 1\,575 \checkmark$	A
Bate verkoop	$2\,400 \checkmark \times 10\% \times 5/12 \checkmark$	$= 100 \checkmark$	B
Ou bate	$26\,000 - 2\,400 = 23\,600$ $23\,600 \checkmark \checkmark \times 10\%$	$= 2\,360 \checkmark$ <u>$= 4\,035 \checkmark$</u>	C 11 punte
Drawaarde van bate verkoop			
Opgehoopte waardevermindering (01.01.2018) $2\,400 - 840 = 1\,560$			
$2\,400 \checkmark - 1\,560 \checkmark \checkmark - 100 \checkmark = 740 \checkmark$ (Drawaarde op die datum van verkope)			
Sien C			
Opgehoopte waardevermindering aan die einde van die jaar			
$7\,200 + 4\,035 \checkmark - 1\,660 \checkmark = 9\,575 \checkmark$			

2.2.2 Peter Majoro is nie gelukkig dat sy broer, Joe Majoro, die ou toerusting teen 'n bedrag wat laer is as die drawaarde van die onderneming gekoop het nie. Gee EEN rede waarom hy ongelukkig is oor hierdie transaksie en voorsien berekeninge / syfers om jou antwoord te motiveer.	3
- Peter is van mening dat hulle die bate teen 'n wins kon verkoop het OF teen drawaarde. ✓ - Verkoop vir 740 teen drawaarde OF 740 plus wins ✓ ✓ [Sien 2.2 bateverkope teen drawaarde]	

Totale punte
48

VRAAG 3: LOPENDE-/PRIVAATREKENING NOTA EN BALANSSTAAT**3.1 SAPA HANDELAARS****BALANSSTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG OP 28 FEBRUARIE 2019**

		R
BATES		
Nie-Bedryfsbates kontroleer bewerking	3	☒ 495 810
Vaste Bates		423 810
Vaste Deposito (77 000 -5 000)		☒ ☒ 72 000
Bedryfsbates kontroleer bewerking	7	☒ 76 476
Voorraad (39 900 ✓ - 940 ✓ + 101 ✓) een deel korrek		☒ 39 061
Handels en ander ontvangbares		10 205
Kontant en kontantekwivalente (22 210 + 5 000) een deel korrek		☒ ☒ 27 210
TOTALE BATES kontroleer bewerking	1	☒ 572 286
EKWITEIT EN LASTE		
Ekwiteit	4	☒ 484 725
Kapitaal (216 000 + 180 000)		☒ ☒ 396 000
Lopende- / Privaatrekeninge		☒ 88 725
Nie-Bedryfslaste		60 000
Langtermynlening		60 000
Bedryfslaste	4	27 561
Handels en ander betaalbares een deel korrek (25 491 + 670 ✓ + 1400 ✓ ✓)		☒ 27 561
TOTALE EKWITEIT EN LASTE kontroleer bewerking	1	☒ 572 286
		20

**3.2 LOPENDE-/PRIVAATREKENING NOTA VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2019**

	S. Saul	P. Paul
Netto wins soos per Inkomstestaat	130 630	121 230
Vennote se salarisse	☒ 93 600	☒ 93 600
Rente op kapitaal	☒ 32 400	☒ 27 000
Vennoot se bonus	☒ 4 000	-
Primêre verdeling van die wins kontroleer bewerking	☒ 130 000	☒ 120 600
Finale verdeling van die wins	☒ 630	☒ 630
Ottrekkings (Saul: 80 120 ✓ + 1 200 ✓ ✓)	☒ (81 320)	☒ (90 520)
Behoue inkomste vir die jaar kontroleer bewerking	☒ 49 310	☒ 30 710
Behoue inkomste aan die begin van die jaar bewerking	☒ 4 201	☒ 4 504
Behoue inkomste aan die einde van die jaar	53 511	35 214

18**Totale punte****38**

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

4.1	Bereken die volgende aanwysers vir 28 Februarie 2019:	
4.1.1	Clyde se bedryfskapitaalverhouding.	3
	Bedryfsbates : Bedryfslaste (Clyde) 590 000 ✓ : 370 000 ✓ 1,6 : 1 ☒ (een deel korrek)	
4.1.2	Bonny se voorraadomsetsnelheid	4
	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde voorraad}}$ $= \frac{1\,300\,000 \checkmark}{\frac{1}{2}(130\,000 \checkmark + 150\,000 \checkmark)}$ $= 9,3 \text{ keer per jaar } \input checked="" type="checkbox"/> (een deel korrek) $	
4.1.3	Clyde se gemiddelde debiteure-invorderingstermyn	5
	$\frac{\text{Gem. Debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$ $= \frac{\frac{1}{2}(310\,000 \checkmark + 344\,000 \checkmark)}{80\% \checkmark \times 2\,500\,000 \checkmark} \times \frac{365}{1}$ $= 59,7 \text{ dae } \input checked="" type="checkbox"/> (een deel korrek) $	
4.1.4	Bereken die opbrengs op gemiddelde ekwiteit van Bonny's Klerewinkel.	5
	$\frac{\text{Netto wins (Bonny)}}{\text{Gemiddelde eienaarsbelang}} \times \frac{100}{1}$ $= \frac{200\,000 \checkmark}{\frac{1}{2}(385\,000 \checkmark + 405\,000 \checkmark)} \times \frac{100}{1}$ $= \frac{200\,000}{395\,000 \checkmark} \times \frac{100}{1}$ $= 50,6\% \input checked="" type="checkbox"/> (een deel korrek) $	

4.2.1	Vergelyk en lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die twee besighede, haal TWEE finansiële aanwysers aan.	8
Enige twee Finansiële aanwysers ✓✓ vergelyk syfers / aanwysers van die twee besighede ✓✓		
Aanwysers	Vergelyking van Bonny en Clyde se Winkels	
Bedryfskapitaal-verhouding	Bonny se verhouding is 2.1:1, is hoër / beter as Clyde se verhouding van 1.6:1 (sien 4.1.1)	
Vuurproefverhouding	Bonny se verhouding is 1.1:1, is hoër / beter as Clyde se verhouding van 0.9:1	
Voorraadomsetsnelheid	Bonny sin is 9,3 keer (sien 4.1.2), is hoër / beter as Clyde sin van 5,5 keer	
Voorraadhouingstydperk	Bonny sin is 39 dae wat beter / korter is as Clyde sin van 66 dae	
Debiteure-invorderings	Bonny sin van 26 dae is beter / korter as Clyde sin van 59.7 dae (sien 4.1.3)	
Krediteurebetalings	Bonny se 58 dae is korter as Clyde se betalingsperiode van 90 dae	
Kommentaar: Twee Feite ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrek)		
- Bonny's Klerewinkel se likiditeitsposisie is beter as Clyde sin. Kontantvloei lyk goed, hulle sal nie waarskynlik binne die afsienbare toekoms kontantvloei probleme ondervind nie. - Bonny's Klerewinkel is in staat om haar korttermynverpligtinge met gemak na te kom. - Bonny het goeie beheer oor haar debiteure-invorderingsbeleid. Bonny kan egter onderhandel om haar krediteurebetalingstermyn te probeer verleng na bv. 90 dae. - Clyde gaan sukkel om haar korttermynverpligtinge na te kom. Sy gaan ernstige kontantvloei probleme ondervind.		

4.2.2	Met verwysing na die opbrengskoers op eienaarsbelang, dink jy dat Bonny's Klerewinkel 'n goeie besluit neem om saam met Clyde te werk? Gee EEN punt van advies.	3
	Aanwysers ✓ Verduideliking ✓ Die besluit om bates met Clyde te kombineer is nie goed nie, Bonny se opbrengs van 50,5% (sien 4.1.4) is veel groter as die opbrengs van Clyde sin (36,6%), wat beteken dat die besigheid van Clyde minder effektief is. Advies ✓ - Bonny moet 'n ander vennoot soek - Sy moet aanhou om haar besigheid as eenmansaak te bedryf - Enige geldige verduideliking	

Totale punte
28

TOTAAL: 150